

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”, „Miercurea”, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-fărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Flugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgneaana”.

Prețul de prenumărare :
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni :
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 15 August 1903.

Nr. 33.

Controlul permanent la institutele de bani.

Din articoli apăruti până acum în „Magyar Pénzügy” asupra chestiunii controlului permanent, s'a vădit că introducerea revisiunii permanente la institutele de bani n'are contrari de loc, ci numai prietini. Ba se poate documenta chiar și aceea, că înființarea secțiunilor de control la institutele mai mari, iar la cele mai mici aplicarea unui funcționar controlor, formează ați o dorință generală, și rămâne numai a se decide încă, ca la acele institute, cari nu pot acoperi cheltuielile unui revisor specialist, cum s'ar pute introduce controlul permanent și fără sacrificii prea mari.

Pentru a lămurii aceasta întrebare trebuie să ne ocupăm puțin cu referințele personalului dela institutele mai mici. D'abia se va afla în țeară vre-un institut, care afară de director, contabil și cassar, să nu aibă baremi încă unul sau doi funcționari, cari sub diferite titluri ca: ajutor de contabil, licuidator, corespondent sau practicant, săvârșesc diverse lucrări de birou. Acel institut deci, care poate aplica 4—5 funcționari, încredințează unuia din ei agende de control, natural că acela care, în urma cunoștințelor sale de specialitate și în urma însușirilor sale personale, va fi mai apt. Acesta va controla documentele de cassă făcute de licuidator sau contabil, va purta cărțile de control și va efectua încheierea de ți. Deoarece însă la institutele mai mici agende de control sunt așa de puține, încât nu'l pot ocupa pe revisor în tot timpul de birou, de aceea i-se pot încredința și alte agende, cari însă nu se țin de afacerile administrative, adică nu sunt nici lucrări de cassă, nici de contabilitate. Anume i-se poate încredința purtarea scadențelor, a cărților de credite cambiale și a altor cărți de evidență, purtarea corespondenței în parte sau în total, umplerea blanchetelor de admonieri, afacerile de dare și competențe etc.

Cu un asemenea aranjament se pot ajunge două scopuri. întâiu, că institutele mici ar dispune de un revisor permanent și fără sacrificii prea mari și încă pe lângă susținerea principului fundamental, ca revisorul să nu ia parte la afacerile de administrare. Al doilea scop ajuns în modul acesta constă în ușurarea sarcinilor prea grele cu cari este încărcat contabilul, pentru-că în cazul unei asemenea întocmiri a lucrurilor, contabilul n'ar purta el însuși cărțile auxiliare, iar pe de altă parte purtarea cărților de control face de prisos

purtarea multor cărți auxiliare, cari ați sunt indispensabile. Imputinându-se munca contabilului el va pute fi totdeauna à jour cu contările sale, ceea-ce din punctul de vedere al controlului sistematic este indispensabil, ba s'ar imputina chiar și greșelile de contare.

Oare-și-cari sacrificii ar trebui să aducă și institutele mici în interesul controlului permanent, căci salariul anual al funcționarului căruia i-se va încredința titlul și agende de revisor, va trebui urcat cu 3—4 sute de coroane, și acest neînsemnat plus de spese îl poate suporta și un institut a căru capital social e numai de K 50,000—.

Nu poate fi mare numărul acelor institute, cari afară de contabil și cassar, nu aplică sau nu pot aplica și alți funcționari cu plată sistemisată. În categoria aceasta se țin mai mult reuniunile de credit de la sate, la cari chiar și contabilul indeplinește agende de contabilitate numai ca ocupațiune laterală, contra unei remunerațiuni neînsemnate. Activitatea acestor institute se mărginesc la 2—3 zile din săptămână și contarea pozițiilor de cassă obvenite în câte o ți se poate executa în 2—3 oare. Natural că asemenea institute mici și reuniuni nu pot aplica revisor, care să fie exclusiv în serviciul lor, nu numai din cauza, că nu pot suporta spesele, dar și pentru că nu-l pot îndestul ocupa.

Cu toate acestea asemenea institute mici și reuniuni de credite sătesci încă pot introduce controlul permanent, și anume în modul cum se îngrijesc însoțirile de agende de contabilitate, încredințând agende de control învățătorului, notarului, vice-notarului sau vr'unui neguțător din sat, contra unei remunerațiuni neînsemnate. În chipul acesta pot avé un revisor permanent chiar și institutele cele mai mici. Afară de persoana aptă de a purta contabilitatea, de sigur că se mai găsește în comună sau în apropierea comunei și un asemenea individ care se ocupă cu cifre și care contra unei remunerațiuni anuale de K 100—150 s'ar angaja la îndeplinirea agendelor de control, ar fi present la încheieri și ar purta cărțile de control. asemenea agende se pot îndeplini în 8—10 oare din săptămână și fără îndoială institutul poate alege dintre cei-ce dispun de atata timp. Ar fi foarte bine dacă revisorul s'ar putea acuire din sinul comitetului de supraveghiare; membri direcțiunii însă la nici un cas se pot aplica. Dacă persoana însărcinată cu controlul, nu este încă versată pe terenul afacerilor de bancă și a controlului, ea va trebui să petreacă pentru câștigarea cunoștințelor necesare un timp oare-care

la vre-un institut din apropiere, care a introdus deja controlul permanent.

După părerea mea, problema din punctul de vedere al institutelor mici și al reuniunilor de credit, numai în modul acesta se poate deslega. Nu trebuie să luăm lucrul altcum decât cum de fapt este, și nu trebuie să ne înspăimântăm de greutăți, cari cu oarecare bunăvoință și energie se pot învinge.

Dacă cartea lui Kormos Alfred intitulată: „Controlul permanent al institutelor de bani“ va apărea, și astfel va cuprinde întreg sistemul controlului permanent, atunci fiesce-care institut va fi în stare să aflu, că ce anume se potrivește cu referințele sale. iar funcționarii revisori se vor convinge că sistemul nu pretinde dela ei lucruri imposibile și după ce se vor fi introdus în spiritul sistemului vor fi în poziție de a-și împlini agendele de revisor, chiar și în cazul, când pe terenul afacerilor de bancă le-ar fi lipsit până atunci cunoștințele necesare.

(După „Magyar Pénzügy“).

— u.

Revisiunea însoțirilor în Austria.

Cu 11 August a. c. a intrat în vigoare în Austria o nouă lege cu privire la *revisiunea însoțirilor industriale și agricole*, dispozițiunile căreia sunt foarte instructive și pentru noi, căci arată mai pe larg modalitățile, după cari este a se exercia un control extern. De însemnat este că prin noua lege exercierea controlului se încredințează *asociațiunii însoțirilor* și numai la acele însoțiri, cari nu aparțin nici unei asociațiuni se delegă revisorii din partea tribunalului ori a comisiunii provinciale.

Conform noii legi însoțirile industriale și agricole înregistrate pe baza legii dela 9 Aprilie 1873, sunt obligate a-și supune întreaga lor organizațiune internă și întreaga lor administrațiune, cel puțin tot la doi ani odată, unei revisiuni, efectuate din partea unui revisor expert neapartinător de asociațiunea respectivă.

Revisorul este îndreptățit a se prezenta ori când în birourile și localitățile însoțirii, a lua sub revisiune toate registrele și scriptele, a cere dela organele însoțirii ori dela substituții acestora toate deslușirile și îndigțăările de lipsă și a scontra casele, efectele și magaziiile însoțirii. Indigțăările și deslușirile cerute sunt a se da din partea organelor respective fără amânare și conform adevărului.

Prin urmare revisorul are o sferă de competență foarte mare, căci densusul are să se convingă, cu ocaziunea revisiunii, nu numai despre exactitatea cifrelor, ci are să cerceteze și aceea, dacă însoțirea preste tot observă în activitatea sa dispozițiile legii și dacă are totdeauna în vedere scopul pentru care s'a întemeiat.

Dintre numeroasele „întrebări“ anexate la ordinațiunea ministrului pentru exercitarea noii legi este de relevat aceea, conform căreia revisorul este obligat a se pronunța, dacă comitetul de supraveghiere își împlinesce cu sfințenie datorințele și dacă controlează regulat administrațiunea. Prin urmare revisorul este nu numai coordonat, ci chiar superior organelor conducătoare și de control.

Multe cunoștințe de specialitate și multă experiență pretinde dela revisor capitolul referitor la administrațiune în genere. Conform acestor dispozițiuni revisorul are să se pronunțe, dacă administrațiunea este rațională și precaută, dacă suma totală a capitalurilor străine nu este prea mare și dacă mijloacele însoțirii nu sunt prea legate prin plasări greu realizabile, în fine dacă nu se procedează prea ușuratic la

acordarea împrumuturilor și dacă nu se acordă cumva împrumuturi la înșiși membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere.

Mai departe are revisorul să cerceteze dacă efectele însoțirii se păstrează destul de sigur și dacă s'au luat măsurile de precauțiune pentru a preveni eventuale defraudări, ceea ce de regulă nu se prea face; asemenea nu este la însoțiri mici destul de corăspunător separată cassa de contabilitate.

Extimarea pretensiunilor dubioase, lucru care asemenea se ține de competența revisorului, încă reclamă cunoștințe profunde a relațiunilor economice, astfel că este cert, că numai specialiști, înzestrați cu o praxă îndelungată și multilaterală vor putea fi în stare să împlinescă cu succes agendele revisorilor experți instituiți prin numita lege. Scopul urmărit prin aceasta lege, va fi salutat fără îndoială cu bucurie din partea membrilor diferitelor însoțiri și este pe deplin justificată speranța, că ea va potența încrederea populațiunii față de însoțiri, cari în modul acesta vor prospera și se vor consolida.

Împrumuturile de stat și conversiunea lor.

Dintr'un interesant articol tractat sub titlul de mai sus în „*Compendium der praktischen Volkswirtschaft*“ de Dr. Grossmann extragem următoarele:

„Forma de care se servesc statul la contractarea de împrumuturi, întrucât avansarea capitalului pentru acestea se face de bună voie, este folosirea creditului public. Acest credit este condiționat de încrederea, pe care creditorii o pun în capacitatea și în voința de plată a statului ca debitor. Cât privește noțiunea și felurile datoriiilor de stat în general, chiar și în state cu referințe absolut ordonate încă nu este totdeauna posibilă o acoperire imediată a erogațiunilor trebuincioase. Adeseori se întâmplă că în gospodăria statului obligamentele nu se pot momentan compensa cu contraobligamente. De aci se nasc apoi așa numitele datorii de administrație. Acest soi de datorii rezultă din purtarea economiei la singuraticii rami administrativi și și găsesse achitarea în cadrul creditelor acordate acestor rami sau în venitele proprii ale acestor rami. Dintre acestea trebuie deosebite datoriiile finanțelor adecă acele datorii, pe cari le face administrațiunea generală a finanțelor. Acestea se fac în parte numai cu scopul de a putea rezolva într'o perioadă financiară bugetul casselor. Într'o astfel de perioadă venitele și erogatele nu sunt egal de mari, deși în suma totală ele se egalează. Astfel dacă venitele incurg mai târziu, pecând erogațiunile necesare trebuiesc achitate mai înainte, atunci situațiunea se poate salva prin luarea unui împrumut transitor, datorie flotantă (nefundată). Rambursarea datoriei flotante este prevădută a se face cu ajutorul acelor venite stabile, cari incurg mai târziu. Forma usuală a acestui-fel de datorii este emisiunea de bonuri de tesaur cu dobândă, cari la un termen fix se răscumpără. După natura lor sunt a se clasifica aci și toate acele datorii, cari se contrag pentru evitarea de perturbațiuni cauzate prin un minus la intrate sau prin un plus la erogațiuni. Datorii flotante de asemenea natură adeseori se prolongează și prin aceasta devin de fapt continue. Adeseori însă ele se transformă în datorii constante sau fundate, când administrațiunea finanțelor are în vedere mai mult numai exigențele prezentului. Preste tot de datoriiile flotante se țin toate obligamentele cu termen scurt și scadente în tot momentul. Îndeosebi se numără între acestea diferitele datorii de depozite, cari mai ales în Franca (Caisse des Dépôts

et des Consignations) constitue o sumă mare. Apoi restanțele în plăți dela casele statului, cari se nasc din întârzierea creditorilor. De datoriile flotante se țin pe urmă de regulă și banii de hârtie emiși din partea statului, cel puțin încât privesc notele de stat cu obligament de rambursare.

O categorie deosebită constitue așa numitele datorii fundate. Datorii fundate se numiau la început acele datorii, la cari pentru dobândă și amortisare erau prevădute anumite venituri, cari erau totodată și amanetate spre acest scop. Astăzi când acest fel de fundare se găsește în aplicare numai în astfel de state, al căror credit mic necesitează pe creditorii de a cere o garanție specială, datorii fundate sau consolidate se numesc acelea, pentru cari nu este prevădută o rambursare repede sau pentru cari nu se ia un anumit obligament de amortisare. Deoarece într'un stat ordonat, principalmente erogațiunile ordinare se acoperă prin venituri ordinare, necesitatea de a se contracta datorii fundate se va ivi numai atunci, când se tractează de acuirea de mijloace pentru cheltuieli extraordinare. Astfel de erogațiuni vor deveni necesare numai în interesul apărării și a susținerii proprii a statului (război) sau în interesul unei promovări pozitive a sănătății publice prin executarea de întreprinderi foarte costisitoare (meliorațiuni, regulări de riuri, trăsări de linii ferate etc.)

Datoriile financiare propriu zise, pot fi spontane sau constrinse (datorii forțate). De cele din urmă se țin capitalurile de bancă și de cauțiuni, cari se încasează din partea statului, sistarea de plăți scadente, avansuri de dare forțate, împrumuturile forțate propriu zise cu obligament de dobândă și de amortisare și în fine emisiunea de note de stat. Împrumuturile forțate propriu zise, numite mai înainte și împrumuturi patriotice, în dezvoltarea actuală a creditului numai arare-ori mai obvin. La cas de nevoie mai bucuros se recurge la emisiunea de note de stat. Acestea natural, că trebuind să fie acceptate în circulație și fiind nerambursabile, se prezintă deasemenea ca un fel de datorie forțată. Banii de hârtie însă ca datorie fără dobândă constitue un mijloc atrăgător dar și periculos. Circulația va primi totdeauna bucuros banii de hârtie până la o cantitate anumită. Când însă această limită s'a depășit, fără ca să se poarte grije, ca plusul să poată reîntra iarăși la locurile de răscumpărare, atunci cursul notelor de stat va scădea sub pari. Dela aceea limită începând, cursul forțat deci duce la devaluare, ceea-ce constitue o daună egal de mare, atât pentru sistemul monetar, cât și pentru circulațiunea și pentru creditul statului.

Împrumuturile voluntare sunt împrumuturi interne, când acestea se plasează în interiorul țării, ceea-ce însă nu exclude, ca să coopereze la ele și capital străin. Împrumuturile externe se contrag în străinătate și sună în valută străină sau în mai multe soiuri de bani puse într'un raport fix întreolaltă.

O țară cu credit nedezvoltat va trebui să dea creditorilor garanții deosebite. Aceasta se făcea mai înainte prin amanetarea de domenii și părți de țară, prin „radicierea” intereselor și amortisării din anumite isvoare de venituri, cari adeseori se transpuneau chiar creditorilor spre administrație proprie. În statele culturale moderne cu credit dezvoltat zălogirea nu mai este necesară. Locul ei îl ocupă creditul general al statului, basat pe bogăția poporului și pe încrederea, ce o merită guvernul țării, de cari depinde și mărimea intereselor și a cursului de emisiune. #

(Va urma).

Lupta Americii în comerțul universal.*)

Ca factori ce sunt a se aduce în legătură cu grandioasa dezvoltare a Statelor-Unite se numără în locul prim imensa bogăție în daruri naturale. Pe când în Europa prețul cărbunilor se urcă mereu (1.62 dolari în 1885, 1.96 dolari în 1899, per tonă), în Statele-Unite în urma bogăției lor în cărbuni, industria este prevădută cu material tot mai ieftin (1.58 dolari în 1885, 1.10 dolari în 1899 per tonă).

Mașinile, este știut, produc mai cu spor, mai ieftin și mai precis, decum este în stare să producă omul. A întrebuița mașini înseamnă a produce ieftin, de aceea fabricantul american întrebuițează mașinile în cel mai extins grad. Se dice, poate, cu drept, că în Statele-Unite se întrebuițează atâtea mașini, încât în fine însuși lucrătorul devine o mașină sau îngrijitorul aceleia. Însă fabricantul american nu întrebuițează numai mașini singurătate, ci sisteme întregi de mașini și astfel își organizează exploatarea automată. Întrebuițarea generală a mașinilor face posibilă specializarea lucrului până în cele mai mici detalii, în urmărire iarăși numai o ieftinire a producțiunii. Ca putere motorică pentru mașini se întrebuițează în parte preponderantă electricitatea. Prin aceasta se fac superflue nu numai transmisiunile și curelele cari produc așa de multe nenorociri, ci se face posibilă și construirea de mașini mai transportabile. Intocmirea cea mai perfectă și mai modernă a exploatarei sale este scopul principal al industriașului american.

Fabricantul american stăruie a-și baza producțiunea sa pe articole în masă. Această procedură el o numește „standardizarea fabricațiunii” și tipurile de mărfuri fabricate „standards”. În modul acesta fabricantul american face bune și mari desfaceri pe piețe îndepărtate cu fabricate de același fel, prin ce el este în stare a găti și oferi articole standard în masă și ieftin. În Europa din contra fie-care cumpărător își are gustul său special, și prin aceasta fabricantul este constrins a construi tipuri fără sfârșit.

Statele-Unite sunt țeara *exploatațiilor mari concentrate*. Se concentrează capital și muncă, pentru a ridica în mod uriaș producțiunea și pentru a reduce speșele de producțiune la minim. În felul acesta se obțin recorduri aproape de necrețut. Așa s. e. Fabrica de locomotive Baldwin, Philadelphia, ocupă 14,000 de bărbați, cari produc pe ți 6 locomotive (fabrica de mașini a statului nostru 3 pe săptămână). În ultimii ani aceste exploatații uriașe s'au concentrat mereu dând naștere trusturilor. Ne aducem bine aminte de fondarea trustului de oțel cu un capital de acții în suma de un miliard dolari. Nu e nici o mirare, dacă luăm în considerare, că acest trust își are minele sale proprii de metal și cărbuni, căi ferate și năi proprii, fabrici de fer, oțel, sirmă și cilindre, mai departe dacă considerăm, că trustul de oțel produce din întreagă producțiunea Uniunii 44% fer, 43% fer vârsat, 66% oțel, 50% șini, 66% cuie de sirmă (drot) și 78% sirmă. Este renumit în toată lumea trustul de petrol numit al Companiei Standard Oil; nu mai puțin fabricile Armour în Chicago, ale celor mai mari măcelari și comercianți de cărnuri ai lumii, cari taie zilnic câte 28,000 de porci. Și comerțul de detalii începe a se concentra pe încetul. În New-York și Chicago sunt întreprinderi de detalii pentru fie-care articol de trebuință pentru om, în cari

*) Continuarea articolului din Nr. 32 a. c.

sunt ocupați câte 6000—8000 de persoane. Acum se lucrează în New-York pentru concentrarea comerziului de pâine. Toate acestea se fac pentru a reduce speșele de producțiune respective de susținere ale exploatației. Din economisirile dobândite în felul acesta rezultă un mare folos, că trusturile nu sunt necesitate a abusa de puterea lor și de fapt — cu puține excepțiuni — au arătat neînsemnată înclinare pentru scumpirea consumului, din contră aduc în piață articole ieftine și în acest fel se popularizează.

Dintre trusturi, acela al navigațiunii luptă cu mari greutate; însă folosul din exploatația navigațiunii este privit ca lucru secundar, scopul principal este ca America să și controleze însăși navigațiunea.

În Statele-Unite s'a înstăpănit de mult convingerea generală, că *capitalul și munca sunt factori deplin egali, cari se întregesc unul pe altul*. În Uniune există simpatie reciprocă între patron și muncitor. Muncitorul american este îndestulit cu poziția sa, în pretensiunile sale este cumpătat și înțelept, din contră soțul său din Europa este neîndestulit, amărit și în cele mai multe cazuri socialist convins, care visează la utopii și face pretenșiunile cele mai desechilibrate. Dar nici patronul european nu se poate măsura cu colegul său american. Fabricantul american plătesce cele mai bune simbrii, înlesnite prin întrebuițarea cu prisos a mașinilor, îngrigesc de comoditatea și sănătatea lucrătorului său atât în timpul lucrului, cât și afară de lucru, îl încuragează pe acesta prin ridicarea simbrii și prin premii extra, pentru-ca ei să facă tot ce se poate; scurt, el stăruie ca să potențeze dragostea de lucru. La organizarea instituțiunilor de binefacere se încungiuă cu precauțiune, a le da acestora un colorit filantropic, pentru a nu vătămă mândria conștiință a lucrătorului american. Fabricantului european îi este imposibil a se îngriji în modul acesta de lucrătorul său, cu toate-că nici lui nu-i lipsese bunăvoința, dar aici sunt cu totul alte împrejurări.

În Statele-Unite multe puteri tinere ajung de timpuriu să se valorizeze, așa că oameni încă tineri se avintă în pozițiuni conducătoare. Acolo capabilitatea, puterea de organizare, inițiativa și alte asemenea însușiri sunt calificatiuni, cari îndreptătesc la pozițiuni conducătoare.

Năvala continuă de emigranți în Statele-Unite este avantajioasă pentru industria de acolo, deoarece le este dată posibilitatea de a alege din toată lumea cele mai bune puteri de lucru. Emigranții însă nu se bucură de simpatii, pentru-că influențează asupra scăderii plăților.

Reuniunile de lucrători ale Uniunii influențează în mod uman și nu silnic, ca s. e. în Britania-mare; instituțiunea comună a patronilor și lucrătorilor, numită „Federațiunea națională civică”, are de scop să susțină echilibrul între capital și muncă, între patroni și lucrători.

Chestia transportului a ajuns în Statele-Unite la un înalt punct de înflorire. În locul vagoanelor de povară de 15 tone astăzi sunt introduse pretutindenea vagoane pentru câte 50 tone, și o locomotivă de povară transportă câte 50 astfel de vagoane, adică o greutate de 2500 tone. Speșele de transport sunt foarte moderate, $\frac{3}{4}$ centi per mil-tonă, pe când în Britania-mare 2.4, în Franca 2.2, în Germania 1.6. Încărcarea și descărcarea se fac cu ajutorul unor mașini, cu cari se ajunge un record de necrețut. Așa un vagon de cărbuni se descarcă cu ajutorul mașinilor în timp mai scurt de un minut. Descărcarea unei poveri de 25,000 bushel de bucate se face cu ajutorul elevatorilor pneumatici în timp de o oară. Este de prisos a mai arăta și ce

avantajii are țara din întrebuițarea celor mai ieftine mijloace de transport pe apă.

Chestia finanțelor și a băncilor în Statele-Unite este astfel organizată, ca industria și comerziul să fie spriginite în dezvoltare și de acești factori. Marea bogăție a țării ce crește din an în an, cauzează de o parte investirea capitalurilor de prisos, prin ce crește voia de a face întreprinderi. În comerziul de bancă afacerile de giro și chec sunt așa de dezvoltate, că circulațiunea banilor nici într'o țeară nu e așa minimală, ca în Statele-Unite.

Spriginul statului se extinde pe toate terenele vieții economice și sociale. Precum din inima omului se revarsă neîntrerupt în organism sângele dător de viață, astfel statul american dă cetățenilor săi puteri noue, le deschide noue isvoare de bunăstare și spriginesc ori-ce stăruință folositoare binelui comun. În oficiile de stat nu a rămas nimica din prejudițiile eșite din modă sau din vechiul birocrațism, în fie-care funcțiune de stat domnesc spirit modern. Citez ca exemplu *Oficiul în chestia lucrului*, al cărui problemă este a studia complexul chestiei lucrătorilor, a proteja lucrătorii, a valida interesele acelora și a le promova prin legi corăspunătoare. *Oficiul agriculturii regnicolare* nu numai susține sute de școale, institute și stațiuni de experimentare, ci trimite fermierilor îndemnuri și sfaturi în formă de publicațiuni populare, așa s. e. în anul trecut a trimis gratuit vr'o 8 milioane bucați. Asemenea scrieri publică și *Oficiul patentelor* a acordat în anul trecut 35,000 patente cu o taxă foarte moderată. *Oficiul finanțelor* proteje interesele, nu numai prin un tarif vamal egoistic, prin care 'i-a succes a asigura pe deplin piața internă pe sama industriei țării, ci și în chestiile de contribuțiune este foarte moderat, ceea-ce de altfel este a se atribui și împregiurării, că în Statele-Unite militarismul nu pretinde jertfe mari ca în Europa. În fine *Oficiul comerziului* și-a început activitatea cu 1 Iulie a. c. El este destinat să ducă comerziul Uniunii la nouă succese, pentru-că — ceea-ce se pare de necrețut — comerziul american a desconsiderat până acum un astfel de oficiu.

Vrednic de amintit este și spiritul public ce domnesc în opiniunea publică a Statelor-Unite, care încă a fost și este favorabil colosalului progres al țării. Opiniunea publică în puține țări este pătrunsă de vederi așa sănătoase și de idei așa practice, ca în Uniune. Asupra vredniciei lucrului, asupra referințelor reciproce ale diferiților rami de producțiune, asupra burselor, asupra comerziului pe termen și asupra altor nenumărate idei, chestiuni și factori ai vieții economice și sociale domnesc în opiniunea publică a Americii vederi așa de sănătoase, că în considerațiunea acestui spirit public fie-care germine de dezvoltare trebuie să cadă în pământ roditor. Pe lucrarea aceasta conștiință își bazează Statele Unite lupta lor în comerziul universal.

După „Pest. Lloyd“ de +.

A FACERI DE DARE.

Timbre noue. Conform ordinațiunii Nr. 51,390/903 a ministrului de finanțe, timbrele de documente valabile pe teritoriul țărilor coroanei ungare dela 1 Iulie 1898 se vor înlocui cu începere dela 1 Octobrie 1903 cu timbre noue. Tot cu ocașiunea aceasta, spre a înlesni plățirea competițelor cu un singur timbru, se vor sporî următoarele categorii de timbre, mai des căutate în public: 26 f, 64 f, K 1.26 f, K 1.88 f, K 2.50 f și K 3.—.

Prin urmare vom avea pe viitor următoarele 35 categorii de timbre: à 2, 4, 6, 8, 10, 14, 20, 24, 26, 30, 38, 40, 50, 64, 72, 120, 126, 150, 180, 188 și 250 fileri și à 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 14, 20, 24, 30, și 40 coroane. Timbrele vechi se mai pot vinde și în-trebuința după 1 Octombrie 1903, numai până la 31 Octombrie 1903. Dela 1 Novembre 1903 încolo timbrele vechi își perd valoarea și se scot din circulațiune și dela terminul acesta sunt a se folosi și vinde exclusiv numai timbre noue. In cas de folosire a timbrilor vechi după 1 Novembre a. c. se ia repert. Timbrele scoase din circulațiune se pot schimba dela 1 Novembre 1903 până la 31 Decembrie a. c. cu timbre noue la depositele de timbre și la oficiile de dare și de monopol; dela 1 Ianuarie 1904 până la finea anului 1904 schimbarea se poate face numai la ordinul ministrului de finanțe, pe baza unei cereri motivate. Cererile pentru schimbarea timbrilor vechi cu timbre noue sunt scutite de timbru. Cu începere dela 1 Ianuarie 1905 timbrele vechi scoase din circulațiune nu se mai pot schimba, nici nu se răscumpără. Registrele comerciale și industriale, precum și blanchetele de cambii private și conturile etc., în-trecut supratimbrarea lor oficioasă s'a făcut înainte de 1 Novembre a. c. cu timbre vechi, se pot folosi și după 1 Novembre a. c. fără nici o piedecă.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 13 August 1903.

Situația pieței internaționale de bani este foarte nesigură, în urma crizei ce a izbucnit în America ca urmare a renunțării dela postul său a presidentului puternicului trust de oțel. Prospectele pentru viitor nu sunt prea favorabile. Toate piețele mari de bani sunt foarte rezervate. Se vorbește cu toată serioșitatea de apropiata urcare a etalonului la Banca Angliei.

Discontul a fost în Berlin $3\frac{1}{4}\%$, în Londra $2\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}\%$ și în Paris $2\frac{1}{8}\%$.

Pe piața internă de bani asemenea se arată o încordare, atât în Viena, cât și în B.-Pesta. În Viena discontul privat a fost de $2\frac{15}{16}\%$; în B.-Pesta cambiile de bancă de prima bonitate s'au discontat cu $3\frac{1}{8}\%$, cambii de moară cu $3\frac{1}{4}\%$ și cambii comerciale dela $3\frac{1}{2}\%$ în sus.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În România. Producțiunea grâului este satisfăcătoare, calitatea lui este inferioară față de cea a anului trecut. Recolta este evaluată la 26--30 milioane hectolitri în valoare de 260--300 milioane lei. Porumbul a început să sufere din cauza secetii și speranțele mari ale agricultorilor au început să scadă.

În Rusia exportul cerealelor s'a împușinat din cauza, că secara, îndeosebi în Rusia de mijloc, a izbucit rău.

În Franța cantitatea grâului este satisfăcătoare, nu însă și calitatea, care a fost deteriorată prin ploii.

În Germania partea cea mai mare a cerealelor a fost recoltată în împregiurări favorabile, recolta or-

zului este însă periclitată de timpul nefavorabil și de exundări.

În Anglia timpul răcoros a întârziat coacerea și ploile au culcat bucatele.

Statele-Unite se plâng acum nu numai de rezultatul slab ce a dat treeratul grâului de toamnă, ci și de recolta rea a grâului de primăvară.

În Canada sunt cam aceleași referințe, ca și în Statele-Unite. În ambele state rezultatul recoltei este mai slab decât în anul trecut. Pe baza datelor oficiale proviziunile actuale sunt de 13·4 milioane bushel, pe când în anul trecut la această perioadă ele erau de 14, în 1901 de 30·5 și în 1900 de 47·6 milioane bushel.

Din cauza recoltei mai puțin favorabile pretutindena prețurile grânelor se susțin ferm.

*

Chemarea „Asociațiunii” pentru dezvoltarea vieții noastre economice. „Bunul Econom”, ocupându-se în acest timp ca toate țările noastre de activitatea și chemarea Asociațiunii, crede, că Asociațiunea este chemată a lumina poporul cu deosebire în direcțiunea economică. De oare-ce mijloacele Asociațiunii sunt modeste, se dice în articolul din vorbă: „... nu cerem să înființeze școli și alte instituțiuni costisitoare, prin cari să răspândească științele practice în agricultură, industrie și comerț. Noi credem, că deocamdată, ar fi de ajuns să cultivăm între membrii Asociațiunii ideea, că viitorul poporului nostru zace în bunăstarea materială a lui, care prin o povățuire potrivită o poate dobândi prin sine însuși fără jertfe materiale. Am dori să vedem în Asociațiune concentrate tot atâtea reuniuni de agricultură, meserii și de comerț câte despărțeminte are și cel puțin tot atâtea tovarășii sistem Raiffeisen, prin cari săteanul să-și poată procura mașini agricole și industriale, semințe alese și ieftine și prin cari să-și poată vinde produsele lor în mod mai favorabil fără a ajunge pe mâna speculanților, cari îi exploatează fără scrupul și rușine... Cu ce însuflețire am saluta să vedem că apar serieri populare, care tratează despre variatele și multele trebuințe ale poporului referitor la însoțirile de tot soiul, despre agricultură, crescerea vitelor, grădinarit, viierit, etc. despre comptabilitate în o întreprindere comercială, câte un manual asupra uneltelor și materialului întrebuițat în diferite meserii etc. etc. Și să nu se creadă că nu am avea cine să le scrie. Avem astfel de oameni și între noi. Trebuie însă încurajați și spriginiți pentru a pune pe hârtie cunoștințele și experiențele lor”.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Albina” institut de credit și de economii în Sibiu. Conform unei publicațiuni recente apărute sub titlul: „Zálogleveleink belértéke” („Valoarea internă a scrișurilor noastre fonciare”) de R. Farkas I. dintre toate instituturile hipotecare din țeară (12 în capitală și 10 în provincie) „Albina” procedează cel mai riguros la acordarea împrumuturilor sale hipotecare, întru-cât la ea proporțiunea de însărcinare a realităților a fost la finea anului 1902 numai de 24·68% a valorii luate de basă la acordare, pe când la toate celelalte instituturi hipotecare proporțiunea medie de însărcinare este, la cele din capitală 37·31%, și la cele din provincie 35·82%.

Urmează de aci, că scrisurile fonciare emise pe baza împrumuturilor hipotecare acordate de „Albina” ocupă în ce privește acoperirea locul prim între toate scrisurile fonciare ale instituturilor hipotecare din țeară.

La finea semestrului I al anului 1903 suma împrum. ipototecare ale „Albinei” a fost de . K 5.100,537·83 pe baza cărora s’au emis scrisuri fonciare de 5% în sumă de . . . . . 5.080,000.—

Pentru acoperirea acestor scrisuri fonciare au servit: realitățile ipotecate în valoare de . . K 20.741,087·52 și un fond special de garanție în efecte de . . . . . 400.000.—

total . . K 21.141,087·52

deci la finea lui Iunie a. c. realitățile au fost însărcinate numai până la 24·49% a valorii luate de basă la acordarea împrumuturilor și fondul special de garanție formează 7·88% a circulației scrisurilor fonciare.

Fondul de garanție a fost plasat la finea lui Iunie a. c. astfel:

Efecte de stat	K	30,600.—
Scrisuri fonciare	„	365,400.—
Obligațiuni	„	4,000.—
	K	400,000.—

Cursul scrisurilor fonciare de 5% a fost la 30 Iunie a. c. 102%, ceea-ce corăspunde unei rentabilități de 4·95%.

CRONICA.

„*Agitațiuni contra băncilor noastre*.” „Magyar Pénzügy” din B.-Pesta în numărul său ultim (Nr. 32) dela 6 August a. c. reproduce în întregime primaticolul nostru apărut sub titlul de sus în „Rev. Econ.” Nr. 31 dela 1 August a. c., ceea-ce este o nouă dovadă a serioșității și obiectivității acestei Reviste, arătată și cu alte ocașii, când băncile noastre au fost atacate pe nedrept din partea pressei șoviniste.

*

Avis. Se recomandă ca funcționar de bancă și eventual ca întemeietor de cor în vre-o comună un bărbat, care a funcționat timp de doi ani în calitate de contabil-cassar la o asociațiune de consum și care a înființat până acum 19 coruri vocale. Cei-ce ar reflecta la serviciile unei astfel de persoane să se adreseze red. „Rev. Econ.”

*

Pentru cultivătorii de poame. Din cauza că în anul acesta recolta de poame aproape pretutindenea promite a fi foarte slabă, comercianții din alte țeri s’au adresat comisarului ministerial din ministerul ung. de agricultură, cu rugarea să le dea adresa pomicultorilor, dela cari ar pute să cumpere mere în cantități mai mari. În urma acestora comisarul ministerial a recercat reuniunile și tovărășiile economice, cum și pe toți cei ce se indeletnicesc cu agricultura, să anunțe ministerului de agricultură din Budapesta: cam câtă recoltă de mere speră a avé la toamnă și din ce soiuri? Este în interesul pomicultorilor noștri să răspundă la acest apel.

r.

ÎNVEȚĂMÎNT.

Școala comercială sup. gr. or. română din Brașov. Unica noastră școală comercială, din care a eșit partea preponderantă a funcționarilor noștri de bancă, școala comercială superioară română din Brașov, a fost frecventată, precum am arătat pe scurt în numărul nostru penultim, în anul școlar expirat în total de 96 elevi, anume: cl. I com. de 35 elevi, cl. II com. de 28 elevi și cl. III com. de 33 elevi. După religione elevii aceștia se împart cum urmează: greco-orientali 78; greco-catolici 14; romano-catolici 1 și evan.-lu-

therani 3. După naționalitate au fost 92 Români și 4 Germani. După ocupațiunea părinților au fost: 41 fii de agricultori și economi de vite; 18 fii de comercianți și industriași; 15 fii de funcționari publici; 2 fii de funcționari privați; 15 fii de dileri și servitori și 5 fii de privațiști, pensioniști etc. După locul nașterii au fost: din orașul Brașov 18 elevi; din comitatul Brașov 18 elevi; din comit. Făgărașului 17 elevi; din comitatul Treiscaune 1 elev; din com. Târnava-mare 3 elevi; din comit. Sibiiului 7 elevi; din comit. Hunedoarei 3 elevi; din comit. Turda-Arieș 2 elevi; din comit. Caraș-Severin 10 elevi; din comit. Timiș 2 elevi; din comit Arad 3 elevi; din comit. Torontal 3 elevi; din comit. Clujului 1 elev; din comit. Bistrița-Năsăud 4 elevi; în fine din România 4 elevi. Nota generală „foarte bine” au primit la finea anului în total 18 elevi (4 în cl. I; 6 în cl. II și 8 în cl. III). Cu „bine” au fost clasificați 16 elevi (9 în cl. I; 2 în cl. II și 5 în cl. III). Cu „suficient” 31 elevi (9 în cl. I; 4 în cl. II și 18 în cl. III). „Nesuficient” au primit în total 22 elevi, anume 8 din câte 1 obiect; 10 din câte 2 obiecte și 4 din mai multe obiecte. Au repășit 4 elevi și au părăsit școala 5 elevi. Premiați au fost în cl. I com. 3 elevi și în cl. II com. 3 elevi,

Examenul de maturitate în anul școlar 1902/3 l-au făcut în total 34 de absolvenți ai școlii comerciale, față de 15 absolvenți ai anului școlar precedent, deci cu 19 mai mulți.

„Maturi cu foarte bine” au fost declarați: *Bertian Vasile* din Satulung; *Ciocom Vasile* din Rășnov și *Talescu George* din Oravița-mont.

„Maturi cu bine” au fost declarați: *Bogdan George* din Brașov; *Bontescu Virgil* din Hațeg; *Bucurenciu Sandu* din Satulung; *Călțun Constantin* din Caransebeș; *Hociotă Dumitru* din Seliște; *Ilie Ioan* din Zărnești; *Muntean Vasile* din Ciclova-mont.; *Odor Radu* din Turcheș; *Orghidan Traian* din Brașov; *Petra Ioan* din Ibănesci și *Rhein Teodor* din Brașov.

„Maturi” au fost declarați *Anghel Moise* din Tohanul-nou; *Candale Alexe* din Sân-Iosif; *Comșa Dumitru* din Satulung; *Dan Nicolae* din Zernesci; *Dimboiu Vicențiu* din Riușor; *Frâncu Nicolae* din Porumbacul-sup.; *Ghișa Ioan* din Capâlna; *Ianopol Pericle* din Buzău (România); *Lacea Vasile* din Brașov; *Manea Alexe* din Covasna; *Popovici Virgil* din Dêrste; *Popa Radu* din Satulung; *Stinghe George* din Brașov; *Stoica Emanuil* din Rotbav și *Verzea Eremie* din Satulung.

Personalul didactic al școlii com. sup. române din Brașov s’a compus în anul școlar 1902/3 din: 1 director totodată și profesor și 10 profesori.

*

Stipendii la Academia veterinară. Pentru anul școlar următor (1903—1904) au ajuns în vacanță un număr mare de stipendii pentru ascultători ai cursurilor de medicină veterinară la Academia din Budapesta. Concurenților cu calcul de matură cel puțin bun (dela gimnasii ori reale) li-se vor da stipendii în sumă de câte K 600, iar celor cu foarte bine de câte K 800. Cererile, inzestrate cu testimoniu de maturitate (în copie legalisată) și cu atestat de sărăcie, și adrese ministerului reg. ung. de agricultură, sunt a se înainta rectoratului (rektori hivatal) Academiei veterinare în timpul vacanțelor ori în zilele de 1—8 Septembrie cu ocașiunea înscrierilor. Stipendiații nu sunt obligați să între în serviciu de stat după obținerea diplomei.

r.

Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor. București.

Călimănesci.

Băile Călimănesci sunt situate pe marginea Oltului, la extremitatea n.-vestică a satului Călimănesci, din plaiul Cozia. jud. Vilcea.

Stabilimentul dela Călimănesci, conținând hotelul, clădirea băilor, instalația mecanică și casa administrației și a poștei, este așezat sub stîncile de conglomerat ale dealului Pișolea, acoperit cu o frumoasă pădure de fag, cu un început de plantație de pin.

Hotelul posedă 153 camere mobilate, un salon spațios special în care se dă în fie-care Duminecă câte un bal, o cafenea cu biliard cu diferite jocuri de distracție, o sală de lectură cu diferite jurnale din țară și străinătate, precum și o sală spațioasă pentru restaurant. Toate aceste săli și coridoare sunt luminate cu electricitate.

Clădirea băilor, în comunicație directă cu hotelul, are 40 cabine de băi, și o sală de așteptare. Fie-care cabină, posedă câte o baie făcută în beton și captușită cu sticlă. Tot în această clădire se află o baie cu abur alături de o sală de duș, avînd diferite duș: ecosez, piston și cerc.

În fața stabilimentului este grădina engleză, loc de preumblare unde cântă muzica de trei ori pe zi.

Grădina este legată cu un parc plantat cu pini și brazi, străbătut de alee umbrite pe unde se sue atât în pădurea mare cât și la drumul ce duce prin pădure la sorgintea Căciulata. În fața stabilimentului se află frumoasa insulă Ostrovul, încunjurată de apa Oltului, acoperit de pădure seculară și străbătut de alee în toate direcțiile. Grădina, parcul și ostrovul sunt iluminate cu electricitate.

Apa minerală pentru băi, analizată de mai mulți chimiști, este mai bogată în constitutive de sulf de cât cele mai renumite ape ale stațiunilor din Europa ca: Aachen, Aix-les bains, Barège, Baden, Pistyan, Töplitz, Mehadia, etc.

Afecțiunile tratate cu mult succes din aceste băi sunt: Reumatismul, Sifilisul, Scrofulosa, Artrita, Boalele de peie, etc.

Apa minerală de beut, este apa dela izvorul Nr. 6, o excelentă apă purgativă, vindecă cu succes: boalele de ficat, boalele aparatului digestiv în special și respirator, al sistemului nervos și anemii. — Această apă trimisă la expoziția din Bruxelles 1898, a căpătat medalia de aur, ca fiind una din cele mai bune ape purgative din Europa.

Căciulata.

Dintre apele minerale ce există în România este incontestabil cea mai bună apa sorgintei Căciulata.

Căciulata este situată la Nord de stațiunea Balneară Călimănesci la o distanță de 2½ klm. Un drum ce se construiește prin pădure va face ca balnearii din Călimănesci să parcurgă această distanță printr'un loc umbrat și o poziție pitorească.

Apa de Căciulata datorește marea și incontestabila sa reputație minunatelor succese ce s'au obținut de 50 de ani încoace. Ea este fără rivală în tratamentul și vindecarea bolnavilor cari suferă de *piatră, colici nefretici, gută, boalele căilor urinare, de gravelă ficat, colici hepatice* ș. a.

Analisa apei de Căciulata făcută în străinătate și de distinși chimiști români, arată că în 10,000 părți apă se găsesc substanțele specificate mai jos în proporțiile următoare:

Carbonate.	Cloruri.
de fer 0,0013	de potasiu 0,3316
de magnesium 0,2995	de sodiu 0,2995
de calce 1,9864	de litiu 0,0090
de sodiu 0,0377	de magnesiul 0,1074
	de calciu 0,3983
Sulfați.	Azotați.
de barit 0,0063	de potasă 0,0154
de calce 0,9954	

fosfați de calcie 0,0089, silicie 0,0116, anhidrite carbonice combinate 1,0434, anhidrite carbonice libere 2,2450, hidrogen sulf. liber 0,5860, temperatura la ori-ce epocă 12° cent., densitatea 1,00119.

Apa de Căciulata se întrebunțează la beut tot atât de bine și la domiciliu ca și la sorgintea. Cel mai mare număr de clienți cari fac cură de Căciulata cu apa cumpărată în sticle, pot să ateste eficacitatea acestei ape fără concurență în lumea întreagă, pentru vindecarea boalelor arătate mai sus, când această apă este bună chiar la domiciliu.

Avantagiul apei de Căciulata este că nu se alterează prin transport.

Cine vrea să aibă această apă, poate să facă comandă la administratorul băilor Călimănesci, trimițând recepisa casei de depuneri după prețurile arătate mai jos.

1000 sticle de câte un litru în lădi costă 450 lei, una ladă cu 100 sticle 50 lei, una ladă 50 sticle 26 lei, 25 sticle în ladă 14 lei. Costul se înțelege predat în gara Jiblea. Transportul pe linia ferată privesce pe cumpărător, cu un rabat de 50% după tarif.

Sticlele se primesc înapoi în preț de 15 bani bucata.